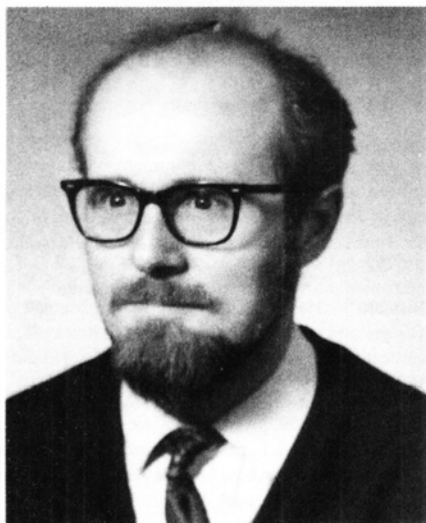


## ROZSTANIA • OBITUARIES

WSPOMNIENIE O PROF. DR. HAB.  
ELIGIUSZU CZOSNOWSKIMA remembrance of Professor  
Eligiusz Czosnowski

W dniu 17 września 2011 roku w wieku 84 lat, zmarł emerytowany profesor Wydziału Biologii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, prof. Eligiusz Czosnowski – botanik specjalizujący się w anatomii, morfogenezie i embriologii roślin. Prof. Czosnowski urodził się 25.12.1927 roku w Swarzędzu, w rodzinie inteligenckiej. Jego ojciec, Adam Czosnowski, był z zawodu kreślarkiem i projektantem odcinka linii kolejowej łączącej Swarzędz z Poznaniem; matka Maria, z zawodu nauczycielka, osierociła syna rok po porodzie. Wojna przerwała jego naukę w szkole powszechnej w Swarzędzu, zdążył ukończyć jedynie pięć klas. Okres okupacyjnego wysiedlenia rodzina Czosnowskich przetrwała początkowo w Krakowie, później w Zakopanem, gdzie ojciec znalazł zatrudnienie jako zawiadowca stacji. Piękno zakopiańskiej przyrody, a także botaniczne

pasje starszego brata Jerzego kształtowały zamiłowania przyrodnicze Eligiusza Czosnowskiego od najwcześniejszych lat. Po powrocie z wygnania, kontynuował naukę w gimnazjum handlowym w Poznaniu, które ukończył w 1948 roku, ale nie znajdując satysfakcji w przedmiotach ścisłych, zdecydował się na kontynuowanie nauki w Państwowej Szkole Ogrodnictwa, słynnej „Zembałówce”. Zdobyta tam wiedza o roślinach uprawnych i zawarte przyjaźnie zaowocowały w czasie jego dalszej kariery zawodowej. Studia wyższe na Wydziale Biologii ukończył w 1956 roku pracą magisterską „Wpływ światła, niektórych cukrowców oraz kwasu  $\beta$ -indoliloctowego na rozwój zarodków pozbawionych liścieni w hodowli *in vitro*”. W październiku 1956 roku został asystentem w Zakładzie Botaniki Ogólnej Uniwersytetu Poznańskiego. Wraz z bratem, doc. Jerzym Czosnowskim, pionierem poznańskiej szkoły kultur *in vitro*, rozwijał prace eksperymentalne z dziedziny indukcji tkanki kalusowej u łubinu. Kalus ten przekazywał później jako materiał podstawowy do dalszych eksperymentów w Katedrze Biochemii Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu. Jego współpraca z prof. Jerzym Pawelkiewiczem, genetykiem Stefanem Jaranowskim oraz sadownikiem Jerzym Wierszyłowskim trwała wiele lat.

Równocześnie doskonalił się w embriologii opisowej i eksperymentalnej pod kierunkiem prof. Stefana Krupko oraz prof. Henryka Teleżyńskiego z Uniwersytetu Warszawskiego, który był także promotorem jego pracy doktorskiej. Stopień doktora nauk biologicznych E. Czosnowski uzyskał 11 czerwca 1964 roku na podstawie pracy „Rozwój woreczka zalążkowego i wczesna embriogeneza u *Prunus cerasifera* Ehrh.”. Oprócz prac eksperymentalnych pełnił funkcję opiekuna Koła Naukowego studentów na Wydziale Biologii, organizował świetne wycieczki terenowe dla I roku, a także wielokrotnie uczestniczył jako egzaminator w egzaminach wstępnych na kierunku Biologia. Był sekretarzem Sekcji Popularyzacji Wiedzy Polskiego Towarzystwa Botanicznego, a także wygłaszał liczne prelekcje w szkołach średnich Poznania i Wielkopolski. W październiku 1975 roku

uzyskał stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy „Rozwój bielma u *Prunus cerasifera* Ehrh. ze szczególnym uwzględnieniem struktur biorących udział w zapewnianiu centralnej wakuoli woreczka załączkowego”.

Prowadził wykłady z kultur *in vitro* dla III roku biotechnologii, oraz wykłady i ćwiczenia z histologii dla kierunku biologia eksperymentalna. Prof. Eligiusz Czosnowski był opiekunem 38 prac magisterskich dotyczących szeroko traktowanej indukcji hormonalnej procesów kalusowania, organogenezy *in vitro*, głównie w rodzinie *Papilionaceae* (*Lupinus*, *Vicia*, *Pisum*, *Phaseolus*) oraz mikrorozmnażania licznych gatunków roślin uprawnych. Wiele z tych prac dotyczyło badania symbiotycznych układów *Rhizobium* z roślinami motylkowatymi, pozakorzeniowych symbioz roślin niemotylkowatych z bakteriami wiążącymi wolny azot atmosferyczny, bądź też anatomii brodawek korzeniowych. Szereg interesujących eksperymentów dotyczył wprowadzania *Rhizobium* do kultur kalusa korzeniowego koniczyny, łubinu i fasoli. Opiece nad magistrantami poświęcał niemal cały swój czas. Prowadził seminaria magisterskie dla studentów IV i V roku. Proponował interesujące tematy prac, dbając o ich jak najlepsze wykonanie, a także troszcząc się o osobisty rozwój studentów przygotowujących magisterium, traktowanego przez niego jako pierwszy (i jego zdaniem najważniejszy) stopień naukowy. Był promotorem pracy doktorskiej studenta z Libii Mohammeda Abu Bakra „In vitro culture of endosperm of *Paeonia lactiflora*”, której obrona odbyła się w listopadzie 1998 roku. Recenzował prace doktorskie, granty międzyuczelniane i prace naukowe nadsyłane przez redakcje różnych czasopism.

Publikował głównie w *Biuletynie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* oraz w *Wiadomościach Botanicznych*. Prace te dotyczyły różnych aspektów embriologicznych w obrębie rodziny *Rosaceae*.

W roku 2000 wraz z A. Wilkins i L. Ratajczakiem opublikował w *Genetica Polonica* interesującą pracę o organo-specyficznych markerach organogenezy wskazujących na wczesnym etapie regeneracji czy w kalusie u *Brassica* rozwinie

się pąk pędowy czy korzeń. W wyniku pracy zespołowej w ramach grantu międzyuczelnianego UAM-AR na temat indukcji termicznej w rozwoju kwiatostanu brokuła w 2002 roku ukazała się publikacja w wydawnictwie internetowym AR.

Prof. Eligiusz Czosnowski w Zakładzie Botaniki Ogólnej przepracował nieprzerwanie 48 lat. Za pełną oddania pracę naukową i dydaktyczną otrzymał Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski oraz nagrody Rektora za działalność naukową i dydaktyczną.

Elżbieta ZENKTELER

#### WYKAZ PRAC E. CZOSNOWSKIEGO

- CZOSNOWSKI E. 1965. The development of the ovule and embryo sac and the early development stages of the seed of *Prunus cerasifera* Ehrh. *Bulletin de la Société des Amis des Sciences et des Lettres de Poznań, Série D* **6**: 37–78.
- CZOSNOWSKI E. 1966. Badania embriologiczne nad przedstawicielami podrodziny *Prunoideae*. I. Rozwój załączka, woreczka załączkowego, bielma i zarodka. *Wiadom. Bot.* **10**(3): 189–208.
- CZOSNOWSKI E. 1969. Growth in vitro of pollen tubes in *Hemerocallis fulva* L. and *H. citrina* Baroni. I. Influence of sucrose. *Bulletin de la Société des Amis des Sciences et des Lettres de Poznań, Série D* **9**: 27–35.
- OSZKINIS W., CZOSNOWSKI E., KRZYŻAN-GRABOWSKA J. 1969. Embryology of *Rosa canina* L. cv. Inermis. *Bulletin de la Société des Amis des Sciences et des Lettres de Poznań, Série D* **10**: 11–34.
- CZOSNOWSKI E. 1970. Anatomia integumentów *Prunus cerasifera* Ehrh. I. Integumenty nasion rozwijających się w naturze. *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Prace Komisji Biologicznej* **33**(9): 3–20.
- CZOSNOWSKI E. 1970. Anatomia integumentów *Prunus cerasifera* Ehrh. II. Integumenty nasion hodowanych in vitro. *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Prace Komisji Biologicznej* **33**(9): 21–34.
- CZOSNOWSKI E., MŁODZIANOWSKI F. 1970. Procesy regeneracyjne pędu róży w hodowli in vitro. *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Prace Komisji Biologicznej* **33**(9): 35–38.
- CZOSNOWSKI E., WIERSZYŁŁOWSKI J., KATULSKA C., RADZISZEWSKA E. 1970. Zmiany morfologiczno-anatomiczne u owoców wiśni *Hispanka Czarna późna* wywołane mieszaniną auksynowo-giberelinową (*Cerasit*). *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Prace Komisji Nauk Rolniczych i Leśnych* **29**: 61–69.

- CZOSNOWSKI E. 1973. Distribution of starch, proteins and lipids in the storage tissues of the seed and in the seedling cotyledons of *Prunus cerasifera* Ehrh. *Bulletin de la Société des Amis des Sciences et des Lettres de Poznań, Série D* **14**: 7–12.
- CZOSNOWSKI E. 1976. Rozwój bielma u *Prunus cerasifera* Ehrh. ze szczególnym uwzględnieniem struktur biorących udział w zapełnianiu centralnej wakuoli woreczka zalążkowego. Seria Biologia, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, nr 7. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań. Praca habilitacyjna.
- CZOSNOWSKI E., LORENC-PLUCIŃSKA G., JAŃCZAK-DOPIERAŁA B. 1978. Distribution and mobilization of reserve substances and localization of sphaerosomes in the cotyledons of *Lupinus luteus* L. cv. 'Express'. *Bulletin de la Société des Amis des Sciences et des Lettres de Poznań, Série D* **18**: 3–13.
- CZOSNOWSKI E., DOMKA L. 1981. Callus formation from organs of some *Papilionaceae* plants in an in vitro culture. *Bulletin de la Société des Amis des Sciences et des Lettres de Poznań, Série D* **21**: 39–45.
- WILKINS A., RATAJCZAK L., CZOSNOWSKI E. 1993. Organ-specificity of esterase isoenzymes in *Brassica* seedlings. *Genetica Polonica* **34**(2): 147–152.
- CZOSNOWSKI E., KORDAKOW J., KNAFLEWSKI M., KALUŻEWICZ A. 2002. Effect of thermal conditions on the initiation of broccoli curd. *Electronic Journal of Polish Agricultural Universities* **5**(5).



żołnierzom walczącym z Niemcami. Po upaństwowieniu lasów został zmuszony w 1950 roku do przejścia na emeryturę.

Krysia, w zakresie szkoły podstawowej i gimnazjum, początkowo uczyła się w domu. Później uczęszczała m.in. do Gimnazjum i Liceum Heleny Miklaszewskiej w Łodzi. Maturę uzyskała w XVI Państwowym Gimnazjum i Liceum Żeńskim (dawniej T. Czapczyńskiego) w Łodzi w 1948 roku. Po maturze, od września 1948 roku do listopada 1949 roku pracowała jako sekretarka w Zjednoczeniu Energetycznym Okręgu Łódzkiego w Łodzi. W roku akademickim 1949/1950 podjęła studia na Wydziale Biologii Państwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Łodzi, po czym przeniosiła się na Wydział Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego, na którym ukończyła studia I stopnia w 1953 roku. W latach 1954–1958 była zatrudniona na stanowisku asystenta w Instytucie Badawczym Leśnictwa w Warszawie. Według świadectwa prof. Hanny Czeczottowej, jej wieloletniego zwierzchnika i kierownika „Krystyna Juchniewicz zgłosiła się do pracy w Pracowni Paleobotanicznej Muzeum Ziemi w marcu 1958 r. z określonym celem rozpoczęcia badań paleobotanicznych. Chętnie zgodziła się na

## ROCZNICE, JUBILEUSZE ANNIVERSARIES, JUBILEES

### 80. ROCZNICA URODZIN DR KRYSZTINY JUCHNIEWICZ

80<sup>th</sup> anniversary of Dr. Krystyna Juchniewicz  
birthday

Dr Krystyna Juchniewicz urodziła się dnia 17 czerwca 1931 roku w Warszawie, jako córka inż. Zygmunta Juchniewicza i Aurelii z Kurnatowskich. Ojciec był leśnikiem, absolwentem Wyższej Szkoły Lasowej we Lwowie. Jako Nadleśniczy, w latach międzywojennych zarządzał lasami Sękocińskimi pod Warszawą. Pracował tam również przez cały okres okupacji, pomagając